

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 7/07-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. marca 2007 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. F. Z., P., zastúpeného advokátom JUDr. M. M., K., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa čl. 14 ods. 1 a čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach v spojení s čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, s čl. 5 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a s čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006, porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa čl. 14 ods. 1 a čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach v spojení s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 3 a s čl. 13 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky, s čl. 17 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, s čl. 5 ods. 1 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004 a porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Okresného súdu Prešov č. k. 6 Er 239/06-110, Ex 44/06 z 19. mája 2006, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. F. Z. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. júla 2006 doručená sťažnosť Ing. F. Z., P. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. M., K., ktorou namieta porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), podľa čl. 14 ods. 1 a čl. 26 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „pakt“) v spojení s čl. 17 dohovoru, s čl. 5 ods. 1 paktu a s čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006, porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), podľa čl. 14 ods. 1 a čl. 26 paktu v spojení s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 3 a s čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy, s čl. 17 dohovoru, s čl. 5 ods. 1 paktu rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004 a porušenie svojich práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 2 ústavy uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 6 Er 239/06-110, Ex 44/06 z 19. mája 2006.

Vo svojej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že žalobou podanou 17. novembra 1997 Krajskému súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sa Československá obchodná banka, a. s., zahraničná pobočka v Slovenskej republike (ďalej len „žalobca“), domáhala voči nemu ako žalovanému v prvom rade a RNDr. I. Z. ako žalovanému v druhom rade (ďalej len „žalovaný v druhom rade“) zaplata 10 000 000 Sk, pričom uspokojenia tejto pohľadávky sa žalobca domáhal z výtťažku predaja nehnuteľností - pozemkov (parcelné číslo 14281/10, 14281/11, 14281/12, 14281/13 a 14281/17) v katastrálnom území P., zapísaných na LV č. 7182 (ďalej len „nehnuteľnosti“).

Sťažovateľ ďalej uviedol, že žalobca svoj právny nárok opieral o zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam č. 64/93/Si, ktorú žalovaní ako podieloví spoluvlastníci označených nehnuteľností mali uzatvoriť so žalobcom 27. septembra 1993. Podľa žalobcu záložné právo, ktoré vzniklo rozhodnutím Katastrálneho úradu v K. ku 10. novembru 1993, zabezpečilo zaplatenie jeho pohľadávky voči spoločnosti F., spol. s r. o., P., titulom zmluvy o úvere č. 57/93/Si z 8. septembra 1993. Žalobca v žalobe obvinil žalovaných, že neprejavili snahu dobrovoľne sa dohodnúť na spoločnom postupe po tom, čo sa jeho pohľadávka z úverovej zmluvy voči uvedenej spoločnosti stala splatnou a nebola uhradená.

Krajský súd žalobu žalobcu rozsudkom sp. zn. 3 Cb 840/97 z 24. februára 1999 zamietol.

Na základe odvolania žalobcu najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004 zmenil prvostupňový rozsudok tak, že sťažovateľovi ako žalovanému v prvom rade uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 10 000 000 Sk, pričom uspokojenia tejto pohľadávky bol žalobca oprávnený domáhať sa z výťažku podielu predaja nehnuteľností, na ktoré bolo zriadené záložné právo zmluvou č. 64/93/Si z 27. septembra 1993 na nehnuteľnosti v katastrálnom území P., na LV č. 7182. Voči žalovanému v druhom rade odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Sťažovateľ podal proti rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004 dovolanie. Najvyšší súd ako dovolací súd rozhodol o dovolaní sťažovateľa rozsudkom sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006 tak, že ho ako nedôvodné zamietol.

Následne voči sťažovateľovi bolo na návrh žalobcu ako oprávneného začaté exekučné konanie. Okresný súd námietky sťažovateľa proti exekúcii a trovám exekúcie uznesením č. k. 6 Er 239/06-110, EX 44/06 z 19. mája 2006 zamietol.

Sťažovateľ tvrdí, že rozsudkom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006 došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti pred nestranným súdom, zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na účinné právne prostriedky nápravy, vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru, práv na rovnosť pred súdom, na rovnosť pred zákonom a na rovnakú ochranu zákona bez akejkoľvek diskriminácie, vyplývajúcich z čl. 14 ods. 1 a čl. 26 paktu. Podľa sťažovateľa výklad citovaných článkov dohovoru v predmetnom rozsudku je v rozpore aj s čl. 17 dohovoru a výklad ustanovení paktu v rozsudku je v rozpore aj s čl. 5 ods. 1 paktu.

Svoje tvrdenia sťažovateľ zakladá na nasledovných právnych a vecných skutočnostiach.

Predmetom dovolacieho konania bolo žalobcom uplatnené právo na zaplatenie dlhu 10 000 000 Sk z výťažku predaja nehnuteľností, na ktoré bolo zriadené záložné právo záložnou zmluvou č. 64/93/Si z 27. septembra 1993.

Sťažovateľ ako žalovaný v prvom rade rovnako ako žalovaný v druhom rade v priebehu celého konania popierali platnosť predmetnej záložnej zmluvy tým, že založené nehnuteľnosti sú v spoluvlastníctve žalovaných, pričom zmluvu podpísal len jeden z nich, a to sťažovateľ. Preto so závermi, ku ktorým dospel najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006, sťažovateľ nesúhlasí a jeho právny názor pokladá za nesprávny. Poukazuje na to, že dovolací súd „*dovolanie sťažovateľa spravodlivo neprejednal a nezaoberal sa námietkami, ktoré sťažovateľ vo svojom dovolaní uviedol a riadne odôvodnil*“.

Sťažovateľ v podanom dovolaní predovšetkým namietal, že skutkové zistenie, že medzi žalobcom, žalovaným v prvom rade a žalovaným v druhom rade bola uzavretá záložná zmluva, nemá žiadnu oporu vo vykonanom dokazovaní, keď odvolací súd neprihliadol na obsah jeho písomných vyjadrení z 18. mája 1999 a z 10. mája 2001. Za protiústavné a protiprávne sťažovateľ považuje aj uloženie povinnosti zaplatiť žalobcovi

10 000 000 Sk, pričom táto povinnosť podľa neho mu nevyplýva ani zo záložnej zmluvy, ani zo zákona.

Porušenie svojho práva na spravodlivé prejednanie záležitosti pred nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj diskrimináciu pri užívaní uvedeného práva, ktorá je v rozpore s čl. 14 dohovoru, sťažovateľ rovnako namieta aj voči rozsudku najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004.

Podľa sťažovateľa odvolací súd neprerokoval jeho záležitosť spravodlivo a nestranne, pretože vôbec neprihliadol na to, čo uviedol súdu na svoju obranu. Podstatou jeho argumentácie v písomných vyjadreniach z 18. mája 1999 a z 10. mája 2001 bolo, že on sa záložnou zmluvou nezaviazal, že bude banke dlžníkom a že banka preto nemá právo od neho žiadať zaplatenie finančných prostriedkov. Nadobudnutie platnosti zmluvy o záložnom práve č. 64/93/Si na nehnuteľnosti patriace do podielového spoluvlastníctva so žalovaným v druhom rade sťažovateľ podmienil jej podpisom oboma zmluvnými stranami a mal pritom na mysli, že ak zmluvu nepodpíše aj žalovaný v druhom rade, zmluva platnosť nenadobudne. Uvedené skutočnosti a námietky však odvolací súd neposúdil a nevyhodnotil.

Sťažovateľ namieta, že uloženie povinnosti, „aby zaplatil žalobcovi 10,000,000.- Sk nevyplýva ani z predmetnej záložnej zmluvy ani zo žiadneho ustanovenia zákona o záložnom práve. Podľa bodu 8. predmetnej záložnej zmluvy, v prípade, ak nebude pohľadávka banky z úverovej zmluvy plne alebo z časti uspokojená, môže sa banka uspokojiť podľa § 151f Občianskeho zákonníka alebo podľa § 299 ods. 2 Obchodného zákonníka predajom založených nehnuteľností vo verejnej dražbe alebo priamym predajom inému záujemcovi. Nárok banky podľa predmetnej záložnej zmluvy nie je v žiadnom prípade nárokom na to, aby bol sťažovateľ povinný zaplatiť banke 10,000,000.- Sk. Podľa obsahu predmetnej zmluvy, banka sa môže domáhať svojho uspokojenia zo zálohu, ale rozhodne nie domáhať sa svojho uspokojenia od sťažovateľa tým, aby on jej bol povinný zaplatiť uvedenú sumu.

Je diskrimináciou sťažovateľa pred zákonom a jeho šikanovaním, keď sťažovateľ bol odsúdený k povinnosti zaplatiť žalobcovi sumu 10,000,000.- Sk len preto, že dal do zálohy svoj majetok. Pre uloženie mu povinnosti zaplatiť túto sumu bola proti sťažovateľovi začatá

exekúcia Ex 44/2006 a sťažovateľ bol v oznámení o začatí exekúcie Ex 44/2006-18 zo 17. 2. 2006 dokonca vyzývaný, aby dobrovoľne uhradil na účet exekútora sumu 10,000,000.- Sk do 14 dní, lebo v opačnom prípade mu hrozí úhrada trov exekúcie, ktoré boli exekútorom vyčíslené vo výške 1,000,000.- Sk.

Proti sťažovateľovi rozhodne nie je potrebné vykonávať exekúciu. Ak sa sťažovateľ zmluvou dohodol, že žalobca sa môže uspokojiť predajom založených nehnuteľností, nech sa teda žalobca uspokojí predajom založených nehnuteľností, ak je podľa súdu predmetná dohoda platná. Ukladať sťažovateľovi povinnosť, aby on niekomu zaplatil 10,000,000.- Sk a dokonca aby poukázal túto sumu na účet exekútora, je jeho šikanovaním a majetkovou diskrimináciou pred zákonom. Zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, aby záložca nehnuteľností si musel zaobstarat' sumu, ktorá odpovedá hodnote záložného práva k založenej veci a zaplatiť ju záložnému veriteľovi. Zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, aby záložca musel nejako získať sumu odpovedajúcu hodnote záložného práva a aby musel túto sumu poukázať záložnému veriteľovi, či prípadne exekútorovi, ak sa tak zmluvne nedohodne“.

V uložení povinnosti odvolacím súdom zaplatiť žalobcovi (sťažovateľovi) 10 000 000 Sk napriek tomu, že žiadna taká povinnosť pre neho nevyplýva ani z predmetnej záložnej zmluvy, ani zo zákona, vidí sťažovateľ aj porušenie čl. 2 ods. 3, čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu.

Sťažovateľ uviedol tieto argumenty aj v námietkach, ktoré podal proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 6 Er 239/06, Ex 44/06 z 19. mája 2006. Podľa sťažovateľa je voči nemu vedené exekučné konanie protiprávne, odporuje ústave a medzinárodným záväzkom, ktorými je Slovenská republika viazaná. Tým, že okresný súd neprejednal jeho námietky proti exekúcii a proti trovám exekúcie spravodlivo a nestranne, nezaoberal sa jeho argumentmi a nakoniec námietky sťažovateľa ako povinného proti exekúcii a proti trovám exekúcie ako nedôvodné zamietol, porušil sťažovateľove práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru.

V súvislosti s uvedeným sťažovateľ žiada, aby ústavný súd

- deklaroval porušenie jeho práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti pred nestranným súdom, zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru, práv na rovnosť pred súdom, na rovnosť pred zákonom a na rovnakú ochranu zákona bez akejkoľvek diskriminácie, zaručených v čl. 14 ods. 1 a čl. 26 paktu v spojení s čl. 17 dohovoru, s čl. 5 ods. 1 paktu a s čl. 1 ods. 2 ústavy, rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006,
- deklaroval porušenie jeho práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti pred nestranným súdom zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na pokojné užívanie svojho majetku podľa čl. 1 dodatkového protokolu, práva na rovnosť pred súdom, na rovnosť pred zákonom a na rovnakú ochranu zákona bez akejkoľvek diskriminácie, zaručeného v čl. 14 ods. 1 a čl. 26 paktu, v spojení s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 3 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy, s čl. 14 a čl. 17 dohovoru a s čl. 5 ods. 1 paktu, rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004,
- deklaroval porušenie jeho práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti pred nestranným súdom, zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na účinnosť právnych prostriedkov nápravy podľa čl. 13 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 2 ústavy, uznesením okresného súdu sp. zn. 6 Er 239/06, Ex 44/06 z 19. mája 2006,
- zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006 v časti o zamietnutí dovolania sťažovateľa, rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004 v časti, v ktorej zmenil prvostupňový rozsudok, a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie,
- zrušil uznesenie okresného súdu sp. zn. 6 Er 239/06, Ex 44/06 z 19. mája 2006 v časti o zamietnutí námietok sťažovateľa proti exekúcii a proti trovám exekúcie a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie,
- priznal mu náhradu trov právneho zastúpenia vo vyčíslenej sume, ktorú je najvyšší súd povinný vyplatiť na účet advokáta JUDr. M. M. do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 1 ods. 2 ústavy Slovenská republika uznáva a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nestranným a nezávislým súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Podľa čl. 14 ods. 1 paktu všetky osoby sú si pred súdom rovné. Každý musí byť riadne a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, zriadeným podľa zákona, ktorý

rozhoduje buď o jeho právach a povinnostiach, alebo o akomkoľvek obvinení vznesenom proti nemu...

Podľa čl. 26 paktu všetci sú si pred zákonmi rovní a majú právo na rovnakú ochranu zákona bez akejkoľvek diskriminácie...

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu má každá fyzická osoba alebo právnická osoba právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

1. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 1 dodatkového protokolu, čl. 14 ods. 1 a čl. 26 paktu v spojení s čl. 1 ods. 2, čl. 2 ods. 3 a čl. 13 ods. 1 písm. a) ústavy, s čl. 14 a čl. 17 dohovoru a s čl. 5 ods. 1 paktu rozsudkom najvyššieho súdu (odvolacieho súdu) sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004

Pri prerokovaní tej časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie označených práv rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004 v časti, v ktorej bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa, ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Citované ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že sťažovateľ má právo domáhať sa ochrany základného práva na ústavnom súde v prípade, ak mu túto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Zo sťažnosti, ako aj z jej príloh vyplýva, že najvyšší súd ako odvolací súd rozsudkom sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004 zmenil rozsudok krajského súdu voči sťažovateľovi ako žalovanému v prvom rade tak, že ho zaviazal zaplatiť žalobcovi 10 000 000 Sk, pričom uspokojenia tejto pohľadávky bol žalobca oprávnený domáhať sa

z výťažku podielu predaja nehnuteľností, na ktoré bolo zriadené záložné právo zmluvou č. 64/93/Si z 27. septembra 1993 na nehnuteľnosti v kat. území P., na LV č. 7182.

Podaným dovolaním sa sťažovateľ domáhal zrušenia predmetného rozsudku odvolacieho súdu v označenej časti a vrátenia veci na ďalšie konanie.

Ako už bolo uvedené, najvyšší súd ako dovolací súd rozsudkom sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006 dovolanie sťažovateľa podľa § 243b ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku po preskúmaní v merite veci zamietol ako nedôvodné. Z uvedeného vyplýva, že námietka porušenia označených práv sťažovateľa v podobe dovolania proti rozhodnutiu najvyššieho súdu ako odvolacieho súdu bola predmetom rozhodovania dovolacieho súdu. V rámci tejto procedúry najvyšší súd ako súd dovolací rozhodnutie odvolacieho súdu preskúmal a svoj právny názor vyjadril v rozsudku z 24. marca 2006.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebol príslušný na preskúmanie rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004, a to preto, lebo preskúmanie tohto rozhodnutia na základe podaného dovolania patrilo do právomoci dovolacieho súdu. V súvislosti s namietaným porušením označených práv je z ústavného hľadiska pre ústavný súd podstatné a určujúce len preskúmanie rozsudku najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu (obdobne III. ÚS 135/04, IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

2. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa čl. 14 ods. 1 a čl. 26 paktu v spojení s čl. 17 dohovoru, s čl. 5 ods. 1 paktu a s čl. 1 ods. 2 ústavy rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006

Sťažovateľ v prvom rade namietal porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a jeho jednotlivých aspektov zakotvených aj v čl. 14 ods. 1 (princíp rovnosti pred súdom) a čl. 26 paktu (princíp zákazu diskriminácie) rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006.

Podľa judikatúry ústavného súdu základné právo na súdnu ochranu a právo na spravodlivé súdne konanie zaručuje každému právo na prístup k súdu, ako aj konkrétne procesné garancie v konaní pred ním (IV. ÚS 233/04), teda právo na spravodlivý proces. Avšak obsah tohto práva nedáva účastníkovi záruku, že súdny spor sa skončí právoplatným rozhodnutím v jeho prospech.

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Z uvedeného ústavného vymedzenia postavenia kompetencií všeobecných súdov a ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie v občianskoprávných veciach patrí do právomoci všeobecných súdov. Ústavnému súdu preto neprináleží rozhodovať o právach uplatňovaných prostredníctvom žalôb v občianskoprávných sporoch, resp. v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy posudzovať správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov ohľadne sporných práv a povinností účastníkov súkromnoprávných vzťahov.

Ústavný súd je však oprávnený posúdiť, či spôsob aplikácie práva všeobecným súdom v konkrétnom prípade je zlučiteľný s ústavou vrátane jej ustanovení zaručujúcich základné práva a slobody, porušenie ktorých sťažovateľ v konaní podľa čl. 127 ústavy namieta.

Pokiaľ ide o posudzovanie skutkových a právnych záverov všeobecného súdu obsiahnutých v jeho rozhodnutí, ústavný súd opakovane vyslovil, že môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, III. ÚS 159/06).

Sťažovateľ tvrdí, že nesprávnym vyhodnotením dôkazov a právnymi názormi najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu uvedenými v jeho rozsudku sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006 došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti pred nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Najvyšší súd výrok svojho rozsudku sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006 v časti, v ktorej zamietol dovolanie sťažovateľa proti odvolaciemu rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004, založil na týchto dôvodoch: *„Podľa ustanovenia § 151a ods. 1 Občianskeho zákonníka v aktuálnom znení záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že v prípade ich riadneho a včasného nesplnenia, je záložný veriteľ oprávnený domáhať sa uspokojenia zo založenej veci, záložné právo sa vzťahuje na záloh, jeho príslušenstvo a prírastky, ale z plodov len tie, ktoré nie sú oddelené.*

Citované ustanovenie umožňuje veriteľovi v prípade, ak dlžník nesplní svoj záväzok riadne a včas, uspokojiť svoju pohľadávku vrátane jej príslušenstva z predmetu záložného práva, t. j. zo zálohu.

Predmetom dovolacieho konania je žalobcom uplatnené právo na zaplatenie dlhu 10 000 000 Sk z výťažku z predaja nehnuteľností, na ktoré bolo zriadené záložné právo záložnou zmluvou z 27. septembra 1993, č. k. 64/93/Si.

Žalovaní 1/ a 2/ v priebehu celého konania popierali platnosť predmetnej záložnej zmluvy tým, že založené nehnuteľnosti sú v spoluvlastníctve žalovaných, pričom zmluvu podpísal len jeden z nich, a to žalovaný 1/. Určenie neplatnosti záložnej zmluvy z 27. septembra 1993, č. k. 64/93/Si, bolo predmetom sporu vedenom na Krajskom súde v Prešove pod sp. zn. 6 Cb 296/00, v ktorom Najvyšší súd Slovenskej republiky, viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, vo svojom rozhodnutí určil neplatnosť predmetnej záložnej zmluvy v časti, ktorá sa týka vlastníckeho práva založenej nehnuteľnosti RNDr. I. Z. v pomere jednej polovice k nehnuteľnosti zapísanej v záložnej zmluve a doplnku ku záložnej zmluve. V napadnutom rozhodnutí odvolací súd v časti, ktorou rozhodoval o povinnosti žalovaného RNDr. I. Z. (v tomto konaní žalovaného 2/), len poukázal na vyššie uvedené rozhodnutie, závery ktoré si v celom rozsahu osvojil.

Vo vzťahu k žalovanému I/ žalobe vyhovel. Dovolací súd sa stotožňuje s právnym názorom odvolacieho súdu, že záložná zmluva, týkajúca sa vlastníckeho práva založenej nehnuteľnosti žalovaného I/, je platná. Námietke žalovaného I/, vyslovenej v dovolaní, že predmetná zmluva nebola uzavretá v súlade so zákonom, nebolo možné vyhovieť, lebo na zriadenie záložného práva k spoluvlastníckemu podielu na veci netreba súhlas ďalšieho spoluvlastníka, nakoľko nejde o prípad hospodárenia so spoločnou vecou v zmysle ust. § 139 ods. 2 Obč. zákonníka.

Platná je aj dohoda uzavretá medzi záložným veriteľom - žalobcom a žalovaným I/ v bode 8. zmluvy, že sa záložný veriteľ v prípade, ak nebude jeho pohľadávka z úverovej zmluvy celkom alebo sčasti uspokojená, uspokojí si ju predajom založených nehnuteľností.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k žalovanému I/ je správne, a preto dovolanie podľa § 243b ods. 1 zamietol.“

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006 (s prihliadnutím na obsah rozsudku odvolacieho súdu sp. zn. 2 Obo 118/04 z 29. septembra 2004, ktorý bol v dovolacom konaní preskúmaný) dospel ústavný súd k názoru, že zo záverov najvyššieho súdu, týkajúcich sa posudzovanej právnej otázky, nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušným ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

Citované dôvody uvedené v rozhodnutí najvyššieho súdu možno považovať z ústavného hľadiska za dostatočné a relevantné. Vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu ich možno rozumne zahrnúť pod zákonné znaky právnych noriem aplikovaných v danej veci. Výklad uvedených právnych noriem zodpovedá zároveň princípom rozumného usporiadania práv a povinností dotknutých subjektov v prípadoch vysporiadania vzťahov zo záložného práva. Obsah predložených vecí týkajúcich sa listinných dôkazov v predmetnom súdnom konaní zároveň pripúšťa interpretáciu faktov a posúdenie relevantných právnych otázok tak, ako sú v danom prípade prezentované najvyšším súdom.

Je nesporné, že zmyslom žaloby podanej proti sťažovateľovi v predmetnom súdnom konaní bolo získanie rozhodnutia, ktoré by bolo titulom umožňujúcim žalobcovi ako veriteľovi viesť výkon rozhodnutia predajom nehnuteľností patriacich sťažovateľovi (v podielovom spoluvlastníctve), ku ktorým bolo v prospech žalobcu zriadené záložné právo na zabezpečenie pohľadávky vo výške 10 000 000 Sk proti dlžníkovi, pôvodne spoločnosti F., spol. s r. o., titulom zmluvy o úvere.

Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že v prípade ich riadneho a včasného nesplnenia je záložný veriteľ oprávnený domáhať sa uspokojenia z veci založenej (§ 151a ods. 1 Občianskeho zákonníka). Záložné právo plní v prvom rade funkciu zabezpečovaciu. Táto funkcia má viesť dlžníka k tomu, aby pohľadávku dobrovoľne splnil a veriteľovi má poskytovať istotu, že sa bude môcť uspokojiť zo zálohu, ak nebude jeho pohľadávka včas a riadne splnená. Ak zročná pohľadávka nie je včas a riadne splnená (§ 151f Občianskeho zákonníka), nastupuje druhá funkcia záložného práva, a to funkcia uhradzovacia. Záložný veriteľ je oprávnený uspokojiť sa zo zálohu bez toho, aby sa musel spoliehať, že úhradu svojej pohľadávky vymôže z ostatného majetku dlžníka.

Záložné právo rovnako ako ručenie svojou povahou predstavuje záruku za dlh a je v ňom obsiahnutá aj povinnosť uspokojiť pohľadávku veriteľa. Na rozdiel od ručenia, pri ktorom je pohľadávka veriteľa zabezpečená celým majetkom ručiteľa, pri záložnom práve ide len o „ručenie“ zálohom, ostatný majetok záložcu nemôže byť použitý k uspokojeniu veriteľa.

Uvedené právne východiská týkajúce sa právneho inštitútu záložného práva boli základom pre rozhodovanie aj dovolacieho súdu, pričom pri posudzovaní výkonu záložného práva musel tento súd nevyhnutne vychádzať z právnej úpravy platnej v čase uzavretia zmluvy o zriadení záložného práva. Z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd sa náležitým spôsobom vyrovnal s otázkou platnosti záložnej zmluvy z 27. septembra 1993, keď konštatoval, že táto otázka bola predmetom iného konania vedeného krajským súdom pod sp. zn. 6 Cb 296/00 s tým, že bola určená neplatnosť predmetnej záložnej zmluvy v časti, ktorá sa týkala vlastníckeho práva založenej nehnuteľnosti žalovaného v druhom

rade v pomere jednej polovice k nehnuteľnosti zapísanej v záložnej zmluve a dodatku k záložnej zmluve a tento právny záver si dovolací súd v celom rozsahu osvojil. Pri preskúmaní záložnej zmluvy týkajúcej sa vlastníckeho práva založenej nehnuteľnosti sťažovateľa sa dovolací súd stotožnil s právnym názorom odvolacieho najvyššieho súdu, že v tejto časti je platná.

V danej veci preto ústavný súd nezistil, že by napadnutý postup a rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 boli svojvoľné a že by zasahovali do práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podľa názoru ústavného súdu právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemôže byť porušené iba tou skutočnosťou, že sa všeobecné súdy nestotožnia vo svojich záveroch s požiadavkami účastníka konania.

Ústavný súd vychádzajúc zo skutkových okolností, ktoré vyplynuli z predloženého rozhodnutia najvyššieho súdu (dovolacieho súdu), z právnych východísk a záverov, odmietol sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú v celom rozsahu namietaného porušenia základných práv, t. j. aj v rozsahu tvrdení o porušení práv podľa čl. 14 ods. 1 a čl. 26 paktu v spojení s čl. 17 dohovoru, s čl. 5 ods. 1 paktu a s čl. 1 ods. 2 ústavy.

3. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 2 ústavy uznesením okresného súdu sp. zn. 6 Er 239/06, Ex 44/06 z 19. mája 2006

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej predmetom je aj označené porušenie práva sťažovateľa na spravodlivé prejednanie jeho záležitosti pred nestranným súdom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinnosť právnych prostriedkov nápravy podľa čl. 13 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 2 ústavy, uznesením okresného súdu č. k. 6 Er 239/06-110, Ex 44/06 z 19. mája 2006 v časti o zamietnutí námietok proti exekúcii a proti trovám exekúcie.

Na základe návrhu žalobcu ako oprávneného a poverenia okresného súdu z 25. januára 2006 sp. zn. 6 Er 239/06 súdna exekútorka Mgr. M. Z., Exekútorský úrad M.,

začala exekučné konanie voči sťažovateľovi ako povinnému o vymoženie 10 000 000 Sk s príslušenstvom s tým, že exekúcia sa vykoná predajom spoluvlastníckeho podielu 1/2 nehnuteľností povinného vedených na LV č. 7182 v katastrálnom území P. Proti upovedomeniu o začatí exekúcie podal sťažovateľ námietky a taktiež podal námietky proti trovám exekúcie, ktoré okresný súd uvedeným rozhodnutím zamietol. Proti predmetnému uzneseniu okresného súdu nie je prípustné odvolanie.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Otázka posúdenia prípustnosti námietok povinného v exekučnom konaní je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Z obsahu sťažnosti v tejto časti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom okresného súdu vysloveným v napadnutom uznesení sp. zn. 6 Er 239/06, Ex 44/06 z 19. mája 2006.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia okresného súdu č. k. 6 Er 239/06, Ex 44/06 z 19. mája 2006 okrem iného vyplýva, že „Dňa 8. 3. 2006 podal povinný námietky proti exekúcii podľa § 50 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z., v ktorých uvádza, že rozhodnutie 2 Obo 118/04 z 29. 9. 2004 (exekučný titul) vychádza zo skutkových zistení, ktoré nemajú v podstatnej časti oporu vo vykonanom dokazovaní. Súdy neprejednali vec obrany povinného spravodlivo, neprihliadli starostlivo na všetko, čo vyšlo z konania najavo a vôbec neprihliadli na to, čo uviedol povinný. Táto vada mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Voči rozhodnutiu Obo 118/04 z 29. 9. 2004 bolo povinným podané dovolanie z 26. 11. 2004. Ďalej povinný vo svojich námietkach uvádza, že vykonanie

exekúcie pred rozhodnutím o jeho opodstatnenom dovolaní proti exekučnému titulu by malo za následok zmarenie možnosti účinnej právnej ochrany, ktorú mu garantuje Ústava SR a medzinárodné záväzky, ktorými je Slovenská republika viazaná...“.

V danom prípade okresný súd dospel k záveru, že podanie dovolania nie je dôvodom na vyhovenie námietkam povinného proti exekúcii a jej následné zastavenie, preto ich zamietol.

Z odôvodnenia predmetného uznesenia okresného súdu ďalej vyplýva, že *„V zmysle ustanovenia § 196 a nasl. Exekučného poriadku patrí exekútorovi za výkon exekučnej činnosti odmena, náhrada hotových výdavkov a náhrada za stratu času. Podľa § 201 ods. 1 Exekučného poriadku predbežné trovy exekúcie určuje exekútor v upovedomení o začatí exekúcie.*

V zmysle § 5 vyhlášky MS SR č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov odmena súdneho exekútora je 20 % zo základu na jej určenie, najmenej však 500 Sk a najviac 1 000 000 Sk. Základ pre určenie v tejto exekúcii predstavuje suma, ktorá má byť exekúciou vymožená, čiže suma 10 000 000,- Sk. Teda exekútorka má nárok na odmenu vo výške 1 000 000,- Sk.

V zmysle § 5 ods. 3 a § 22 citovanej vyhlášky súdnemu exekútorovi patrí popri odmene aj náhrada hotových výdavkov účelne vynaložených v súvislosti s vykonávaním exekučnej činnosti a podľa § 23 cit. vyhlášky aj náhrada za stratu času. Tie exekútorka vyčíslila predbežne na sumu 50 000,- Sk.

Podľa § 201 ods. 1 Exekučného poriadku predbežné trovy exekúcie určuje exekútor v upovedomení o začatí exekúcie. Pričom sa jedná len o predbežné trovy exekúcie, kedy sa nedá presne uviesť, akú výšku dosiahnu pri ukončení výkonu exekúcie.

Z uvedených dôvodov súd námietky povinného proti trovám exekúcie zamietol“.

Podľa názoru ústavného súdu právny názor okresného súdu v daných veciach je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom, okresný súd voči zásadným námietkam sťažovateľa zaujal stanovisko, a preto ho aj ústavný súd považuje za ústavne relevantný. V citovaných častiach odôvodnenia napadnutého uznesenia okresný súd dostatočným spôsobom uviedol

dôvody, pre ktoré bolo potrebné námietky sťažovateľa považovať za neodôvodnené a námietky sťažovateľa proti exekúcii a proti trovám exekúcie zamietnuť. Z napadnutého uznesenia okresného súdu vyplýva, že okresný súd v odôvodnení svojho uznesenia uviedol postup, akým dospel k záverom o zamietnutí námietky sťažovateľa proti exekúcii, a námietky sťažovateľa o trovách exekúcie. Jeho uznesenie obsahuje výklad právnych noriem Exekučného poriadku a vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 288/1995 Z. z. o odmenách a náhradách súdnych exekútorov, ktorý nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad okresným súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

4. K namietanému porušeniu práva sťažovateľa mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom podľa čl. 13 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu (dovolacieho súdu) sp. zn. 1 Obdo V 7/2005 z 24. marca 2006 a uznesením okresného súdu sp. zn. 6 Er 239/06, Ex 44/06 z 19. mája 2006

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

Z citovaného ustanovenia dohovoru vyplýva pre fyzické osoby a právnické osoby procesné právo akcesorickej povahy mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom v prípade porušenia ostatných ľudských práv chránených dohovorom. Uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí preto nadväzovať na aspoň obhájitelné právne tvrdenie (arguable claim) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní c. Spojené kráľovstvo z 25. marca 1983).

Ústavný súd ďalej poznamenáva, že podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva sa čl. 13 dohovoru vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. apríla 1988, séria A, č. 131, ods. 52). V okolnostiach prípadu však ústavný súd k takému záveru ani pri rozhodnutí najvyššieho súdu, ani pri rozhodnutí okresného súdu nedospel.

Vo vzťahu k uvedenému (namietanému) porušeniu práva ústavný súd pripomína, že ak orgán štátu aplikuje platný právny predpis, jeho účinky (dôsledky) použitia nemožno považovať za porušenie základného práva alebo slobody (II. ÚS 81/00, II. ÚS 63/03).

Právo na účinný právny prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru nemôže všeobecný súd porušiť vtedy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní (IV. ÚS 36/04).

Skutočnosť, že sťažovateľ nebol v konaní pred najvyšším súdom (dovolacím súdom) a tiež okresným súdom úspešný, nie je podstatná, keďže účinnosť právnych prostriedkov nápravy pre účely čl. 13 dohovoru nezávisí na istote, že bude rozhodnuté v prospech sťažovateľa (napr. Vilvarajah a ďalší proti Spojenému kráľovstvu - 1991, Soering proti Spojenému kráľovstvu - 1989). Preto napadnutý rozsudok dovolacieho súdu a uznesenie okresného súdu nesignalizuje žiadnu možnosť priamej príčinnej súvislosti s možným porušením práva sťažovateľa mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom podľa čl. 13 dohovoru.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo vzťahu k tej časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie čl. 13 dohovoru, tak, že ju odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na to, že sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutých rozhodnutí najvyššieho súdu a okresného súdu je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa

touto časťou sťažnosti osobitne nezaoberal a taktiež nerozhodoval ani o ďalších návrhoch sťažovateľa na rozhodnutie ústavného súdu (trovy konania).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2007